O rezervaţie de arhitectură din Bucureşti : Calea Călăraşi - Str.Popa Soare - Str.Plantelor - Str.Mîntuleasa

În oraş *"timpul istoriei devine imagine a locului"*[1]. Asemenea imagini ale timpului ce ilustrează prin prezenţa lor diacronia evoluţiilor istorice constituie repere caracteristice ale oraşului pe care ne propunem să le prezentăm în specificitatea lor în scopul stabilirii regimului juridic favorabil conservării şi punerii lor în valoare.

Semnalată, ca atare, pe planul Sulzer la 1781, dar dovedind, prin monumentele care o individualizea-ză[2] o intensă locuire din vremuri mai timpurii,zona pentru care propunem regimul de rezervaţie arhitecturală este delimitată de Cal. Călăraşilor, str. Mîntuleasa, Popa Soare, Plantelor, Negustori. Cu excepţia căii Călăraşilor, numită anterior B-dul Vergului, arterele nu au cunoscut alte denumiri. Ele conservă traseul iniţial şi un fond valoros de clădiri cu funcţiune predominant rezidenţială, prăvă- liile sau localurile ce deserveau zona respectivă fiind în mare parte reprofilate în scop locativ. Pe Cal. Călă-raşilor, colţ cu str.Popa Soare, la nr.59 şi 61[3] două impozante construcţii în stilul eclectismului de la sfîrşitul veacului trecut fac pandant imobilului de la nr.44, consemnat pentru valoarea lui reprezentativă influenţei Artnouveu-ului. Clădirile de pe partea stîngă sînt locuinţe unifamiliale cu subsol şi parter înalt. Deşi concepute probabil de arhitecţi diferiţi, cea de la nr.59 manifestînd mai mult echilibru în etalarea decoraţiei, casele ce au aparţinut Alexandrinei şi lui Aurel Velleanu prezintă numeroase similitudini. Locuinţa propriuzisă, ce se desfăşoară spre stradă, dezvoltă în jurul unui hol central acoperit de un luminator şase încăperi principale: salonul, biroul, sufrageria, dormitoare. Dependinţele multiple ce se leagă printr-un culoar de corpul principal se dezvoltă într-un corp secundar care prelungeşte în retragere casa spre curte. Decoraţia interioară este definită de plafoanele pictate ale holului, de uşile pictate şi geamurile decorate prin matizare cu motive clasicizante. Holul casei de la nr.61 păstrează pe plafonul octogonal un decor caracterizat de prezenţa ghirlandelor şi de cornuri ale abundenţei, grotteschi. Intrarea este puternic subliniată de o deschidere tripartită cu supralumină încadrată de pilaştri corintici surmontată de muze şi un fronton cu îngeri şi lauri. Arh.Petricu (conform autorizaţiei de construcţie nr.43/1887) autor al proiectului de la nr.61, a prevăzut în sufragerie lambriuri în care se mai păstrează elemente de mobilier integrat. Construcţiile nu prezintă probleme deosebitede structură dar actualii locatari nu au mijloacele şi nici nivelul cultural care să le permită o în-treţinere adecvată.

Pe Popa Soare, 1 bis, colţ cu Călăraşi, se mai păstrează proprietatea E.Bacaloglu, o locuinţă compusă din 5 odăi parter şi subsol, construită după planurile arh.M.Bucholtz la 1887[4]. Faţada iniţială ce dă spre Popa Soare desfăşura o ordonanţă austeră de ferestre renascentiste surmontate de cornişe pe consolă. La numerele 2-4, pe aceiaşi stradă, se află o amplă clădire[5], subsol parter şi etaj, construcţie de colţ ce urmă-reşte linia sinuoasă a străzii care formează aici o mică piaţetă. Arh.Petricu realizează aici o compoziţie echilibrată dispunînd elementele principale ale decorului la etaj (ferestrele cu frontoane, cupola de colţ, lucarne). şi tratînd parterul cu multă sobrietate. Casa ce iniţial aparţinuse Zoei g-ral Manu cuprindea 2 apartamente a cîte 5 camere, cu dependinţele aferente. Clădirea se află în stare medie de conservare,după o consolidare de structură efectu-ată în urma cutremurului din 1977. La interior holul prezintă deschidaporta în stucatură cu motive clasicizante: muze, scene de vînătoare.

Închizînd piaţeta pe partea opusă se află casa de la nr.9, construcţie inspirată de eclectismul francez,contaminat de elemente ale gustului 1900, detectabil în ancadramentele cu motivele vegetale moi, cărnoase şi o anume opulenţă grea a decorului.Casa păstrează feroneria origina-lă: balcoane false vegetale coper- tină, cu felinare, gardul şi jardiniere.

Pe str.Mîntuleasa, imobilul de la nr.7, colţ cu strada Zînelor, ce răs-punde în Popa Soare la rondul amintit,era construit în 1878 de Hristea Vasiliu[6] cu două prăvălii şi trei odăi de locuit. Transformat integral în locuinţă, imobilul mai păstrează, în linii mari, faţada iniţială definită de paramentul cu false bosaje şi ferestrele în stilul renaşterii.

La intersecţia cu str.Negustori se păstrează două clădiri parter şi etaj. Cea de la nr.13/34, datînd din 1894, cînd Victoire Hoffmann obţine autorizaţia de a construi o

http://patrimoniu.gov.ro

casă cu prăvălii la parter, după planurile arh.Goligher[7]. Se cunoaşte existenţa la începutul secolului a unor ceainării şi cafenele aici. Cupola, ca şi tratarea ferestrelor din traveea de colţ, subliniate prin frontoane cu decor în stucatură de factură eclectică, conferă importanţă clădirii ce domină piaţeta din faţa Bis.Mîntuleasa. Pe str.Plantelor la nr.4 se păstrează o importantă locuinţă datată în stucatura ce o decorează la exterior 1891, cunoscută drept casa Elefterie Economu. Coloane decorate pînă la jumătate cu antrelă, frontoane la ferestre, atenansele mascate de un exterior în stilul chalet-ului elveţian, pe a cărui cornişe găsim urme de frescă, conturează o imagine de un agitat eclectism. Locuinţa, parter înălţat pe demisol, prezintă un hol hectagonal decorat în stuco-marmură pînă la nivelul plafonului, care are o cornişe lată cu 6 panouri pictate în ulei prezentînd motive antichizante: muze, zeităţi, amoraşi. Se mai păstrează două din cele 6 plafoane pictate cu ghirlande grotteschi. Uşile cu canaturi pictate completează somptuozitatea acestei reşedinţe de mic aparat. Strada Negustori prezintă mai multă omogenitate stilistică datorită conservării în capătul dinspre B-dul Domniţei a unui larg front de clădiri executate la finele sec.trecut. Astfel se păstrează în stare relativ bună de întreţinere atît clădirile de la nr.2-10 şi apoi 16, cît şi frontul opus de la 1 la 17. Se remarcă la nr.3 casa Negropontes, parter şi etaj (actualmente sediu al Ministerului Apelor şi Pădurilor), cu un hol amplu decorat de coloane în stuco-marmură spre care dau 5 încăperi despărţite de încăperea centrală prin glasswand-uri. Încăperile au plafoanele decorate în stucatură ce dezvoltă motive

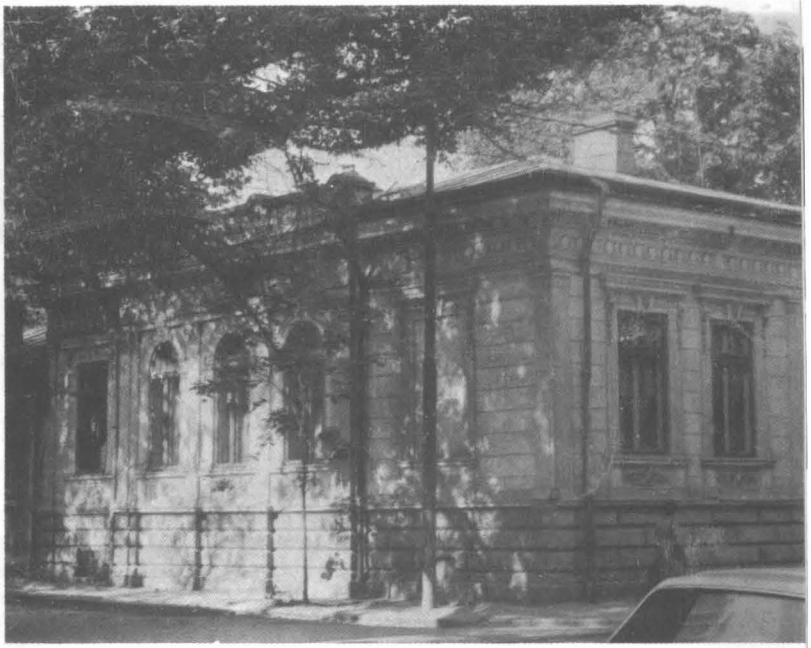

Fig.1. Imobil de la sfîrşitul secolului al XIX-lea din Calea Călăraşi nr.59 (arh.M.Bucholtz).

Fig.2.Uşi pictate din holul casei din str.Negustori, nr.61

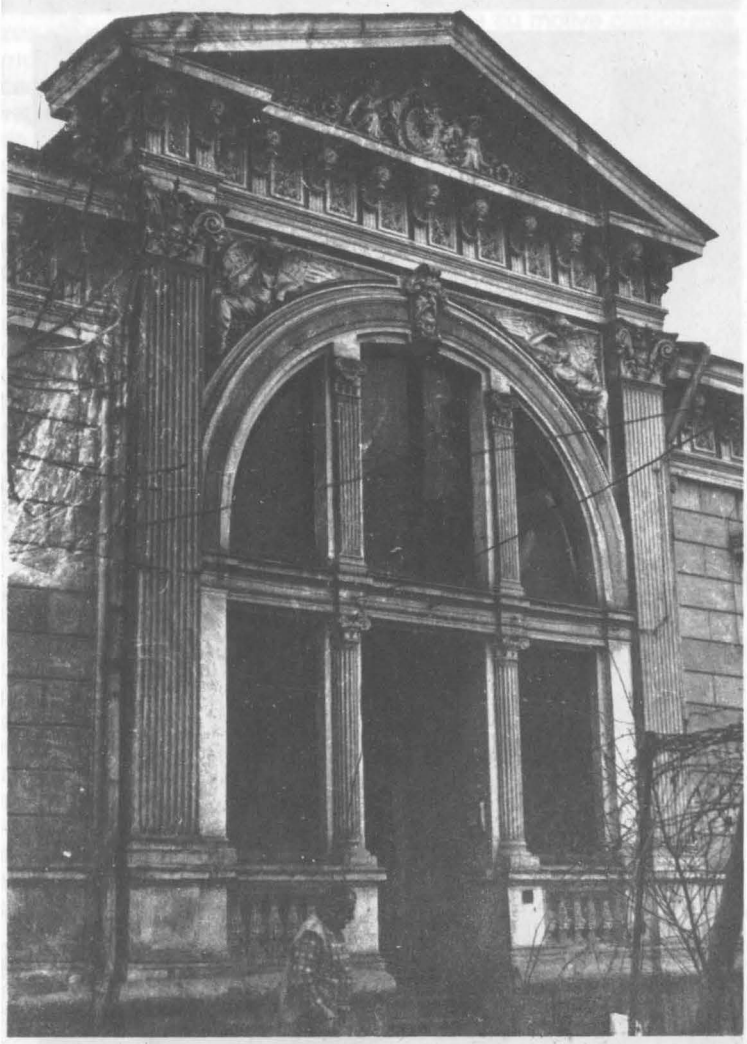
http://patrimoniu.gov.ro

eclectice, ghirlande, lauri. În continuare, la nr.5, casa N.Wisner, construită de S.Montureanu[8], cu un parter înalt pe un soclu în bosaj, este marcată de accentul axial al intrării şi realizarea ferestrelor.

La nr.7-9,casa Maria Brezeanu, în care a funcţionat între 1930-1940 o secţie a Bibliotecii Universitare precum şi un centru de studii sociologice, datează tot de la finele secolului trecut, fiind marcată la exterior de elemente ale jugendstill-ului vienez.

La nr.11 găsim o locuinţă datînd de la sf.sec.XIX, datorată arh.H.Bucholt. Este o construcţie echilibrată, cu un decor sobru spre frontul stradal.

O fostă proprietate Arion, de la nr.10, parter şi etaj, cu o decoraţie eclectică bogată atît la exterior cît şi la interior, ca şi casa Rahoveanu, de la nr.16, construită la 1883 de P.Gottereau în stilul celui de-al II-lea imperiu, conturează o parcelă ce se continuă pe str.Culmea Veche cu o locuinţă mai timpurie. Pe frontul opus al străzii atrage în mod special atenţia casa de la nr.15, construită pe un parter înalt, cu intrare monumentală,şi ale cărei interioare sînt decorate cu picturi murale înfăţişînd în stil pompeian compoziţii alegorice şi scene mitologice[9]. În curte se mai află o clădire pe două niveluri cu geamlîc la etaj, datînd probabil din prima jumătate a sec.XIX, folosită ca anexă a locuinţei. Imobilul cu picturi murale, aflat într-o întreţinere defectuoasă timp în-delungat şi avînd de suferit şi în urma cutremurului din 1977-1986, necesită urgente intervenţii de consolidare şi restaurare.

În continuare, pe Negustori, colţ cu Paleologul, 12, cunoscuta clădire Artnouveau datorată lui Dimitrie Maimarolu, consemnată şi pe lista monumentelor şi publicată[10], constituie un exemplu coerent de artă 1900, conservat într-o stare foarte apropiată de original.

Imobilele care continuă strada aparţin în parte şi ele sfîrşitului de secol XIX şi primelor decenii ale secolului XX. Se remarcă pe strada Mînţuleasa o valoroasă clădire Art Deco,la intersecţia cu strada Romulus, iar pe Popa Soare şi pe Negustori alte cîteva imobile de la sfîrşitul secolului trecut în stilul celui de-al doilea imperiu, însfîrşit pe Popa Soare cîteva construcţii interbelice ilustrînd stilistic cubismul în arhitectură.

Cartierul şi-a păstrat şi chiar accentuat caracterul rezidenţial,bucurîndu-se şi de o relativă omogenitate socioculturală care chiar şi în condiţiile de pauperitate a ultimelor decenii a asigurat, prin buna folosinţă, un minimum de întreţinere zonei. Vegetaţia din curţi, ca şi arborii stradali care au rezistat "modernizărilor", asigură un minimum de confort urban şi izolare, ca şi acea fărîmă de viaţă prin care arhitectura trăieşte. Zona aflată în discuţie pune, mai ales în perspectiva valorificării ei, multiple probleme. O amplă acţiune de consolidare a clădirilor şi restaurare a imobilelor care prezintă decoraţii interioare în pictură, alături de reluarea periodică a lucrărilor de întreţinere (zugrăveli exterioare, vopsitorii) constituie obiective de urmărit care, alături de refacerea pavajelor stradale, diverse amenajări urbanistice, modernizarea dotărilor edilitare, ar constitui elemente ce ar putea duce la revitalizarea acestui valoros fond imobiliar.

DOINA MÂNDRU

http://patrimoniu.gov.ro

[1] RosarioAssunto,*Estetica peisajului*, Bucureşti 1986, p 104.
[2] Bisericile Negustori-1725; Mîntuleasa-1734; Popa Soare-1744.
[3] Arh.St.Buc., fond Primăria Municipiului Bucureşti, dosar 120/1887 f.93.
[4] Ibidem, dosar 141/1887 f.52.
[5] Ibidem, dosar 1258/1894 f.3.
[6] Ibidem, dosar 119/1894 f.4.
[7] Ibidem, dosar 132/1882 f.32 a,b.
[8] Ibidem, dosar 61/1880 f.54. Datele de arhivă ne-au fost puse la dispoziţie cu amabilitate de d-na Cezara Mucenic.
[9] Petre Oprea, *Itinerar inedit prin case vechi din Bucureşti*, Bucureşti, 1986 p 162-170.
[10] P.Constantin, *Arta 1900 în România*, Bucureşti 1972, p 92.

Fig.4. Imobil din str.Negustori, nr.13.

Fig.5. Imobil din str.Negustori, nr.15.

Fig.6. Intrarea principală a casei din str.Negustori, nr.16. Detaliu.

Fig.3. Casa din Calea Călăraşi nr.61, intrarea principală (arh.Petricu)

http://patrimoniu.gov.ro

Fig.7. Imobilul din str.Negustori, nr.16 (arh.P.Gottereau)

Fig.8. Imobilul din str.Popa Soare, nr.9. Detaliu

Fig.9. Imobilul din str.Paleologu, nr.12 (arh.D.Maimarolu)

http://patrimoniu.gov.ro

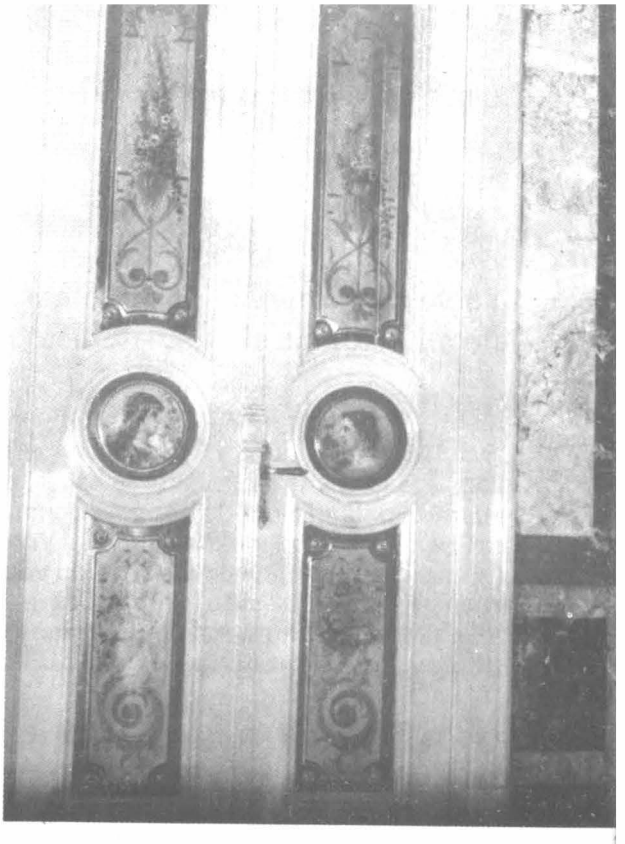

Fig.10. Imobilul din str.Plantelor, nr.4.

Fig.11. Imobilul din str.Plantelor, nr.4. Detaliu - uşi din holul casei.

Fig.12. Imobilul din str.Mîntuleasa, nr.18b., colţ cu str.Romulus nr.2.

http://patrimoniu.gov.ro